

Andragoški center Slovenije

60. Sprejem Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2013–2020¹

Državni zbor Republike Slovenije je 24. oktobra 2013, na podlagi določil 22. člena Zakona o izobraževanju odraslih², sprejel Resolucijo o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO) 2013–2020.

ReNPIO je strateški razvojni dokument, s katerim Državni zbor Republike Slovenije določi *javni interes* in opredeli nacionalno izobraževalno politiko na področju izobraževanja odraslih³, hkrati pa je podlaga za konkretno načrtovanje na ravni države v obliki letnih programov izobraževanja odraslih, ki jih za vsako posamezno leto sprejema Vlada Republike Slovenije.

Prva ReNPIO je bila sprejeta leta 2004⁴. Dogajanja in dejavnosti na področju izobraževanja odraslih v obdobju veljavnosti prve resolucije, od leta 2005 do 2010, so potrdili pričakovanja, da predstavlja sprejem tovrstnega dokumenta pomembno spodbudo za razvoj področja. Domala vsi kazalniki, ki merijo vključenost odraslih v raznovrstne programe izobraževanja, so se zvišali, povečala se je ponudba, razvitih in vpeljanih je bilo veliko novih programov, zelo se je razvila mreža podpornih dejavnosti, izboljšala se je tudi kakovost izvedb. Tudi primerjave z drugimi državami kažejo, da se Slovenija, po izobraženosti in po vključenosti v izobraževalne procese, uvršča med primerljivimi državami razmeroma visoko.

Seveda pa ostaja še veliko področij, s katerimi nikakor ne moremo biti zadovoljni. V prvi vrsti gre za vključevanje ranljivih skupin v izobraževalne in učne procese. Manj izobraženi, starejši, osipniki, pripadniki etničnih manjšin, priseljenci, prebivalci odmaknjenih naselij – vsi ti se bistveno premalo vključujejo v izobraževalno okolje. Poleg tega vzbuja skrb tudi trend zmanjševanja vrednosti kazalca vključenosti v vse oblike vseživljenjskega izobraževanja (Eurostat), ki se je v zadnjih treh letih znižal za dobri dve odstotni točki⁵. Z nestrpnostjo bomo pričakovali tudi rezultate raziskave o temeljnih zmožnostih (PIAAC), ki bodo pokazali, kako smo v zadnjih petnajstih letih napredovali na področju pismenosti⁶. Soočanje s temi težavami je opredelilo potrebo po oblikovanju novega dokumenta, s katerim se bo država obvezala, da bo področju izobraževanja odraslih tudi v bodoče namenjala primerno pozornost.

¹ http://www.uradni-list.si/_pdf/2013/Ur/u2013090.pdf#/u2013090-pdf UL RS, 90/13, str. 57

² »Javni interes v izobraževanju odraslih se določi z nacionalnim programom, ki ga sprejme Državni zbor na predlog Vlade Republike Slovenije.« (ZIO, UL RS 12/96)

³ »Nacionalni program za izobraževanje odraslih opredeli cilje izobraževanja odraslih, določi prednostna področja izobraževanja odraslih, opredeli dejavnosti, potrebne za izvajanje izobraževanja odraslih in določi globalni obseg javnih sredstev.« (23. člen ZIO, UL RS 12/96)

⁴ ReNPIO 2004-2010 (UL RS, 70/04)

⁵ Iz 16,2%, v letu 2010 na letošnjih 13,8%.

⁶ Podobna raziskava, opravljena leta 1998, je pokazala za Slovenijo izjemno slabe rezultate.

Nova Resolucija v marsičem sledi prvi: struktura dokumenta je ostala enaka, razširil pa se je vsebinski okvir in, razumljivo, posodobljeni so bili kazalniki in opredeljene nove ciljne vrednosti.

Uresničevanje ReNPIO 2013–2020 je v pristojnosti resornih ministrstev, ki so odgovorna za izobraževanje odraslih in so jim za ta namen dodeljena nacionalna sredstva, dopolnjena s sredstvi iz Evropskega socialnega sklada. Nosilni ministrstvi v ReNPIO 2013–2020 za usmerjanje politike izobraževanja odraslih, oblikovanje inštrumentov in zagotovitev javnih sredstev sta ministrstvo, pristojno za izobraževanje, in ministrstvo, pristojno za delo.

Novost nove ReNPIO je vključitev tudi vseh ostalih resorjev, ki v svojih programih vključujejo izobraževanje, usposabljanje, informiranje in ozaveščanje odraslih. Tako so s svojimi programi in deležem javnih sredstev, ki jih namenjajo izobraževanju odraslih, sestavni del ReNPIO postala tudi Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za notranje zadeve.

Dokument najprej opredeli krovni kazalec, ki meri vključenost odraslih, starih med 25 in 64 let, v kakršnekoli oblike vseživljenjskega učenja. Ta kazalec je umerjen po metodologiji Eurostata⁷.

Delež odraslih 25-64, vključenih v vseživljenjsko učenje, se bo iz 14,5% v letu 2012, dvignil na 19% v letu 2020.⁸

V okviru Eurostata izvedejo vsakih pet let dodatno snemanje, namenjeno izobraževanju odraslih (Anketa o izobraževanju odraslih). V okviru te ankete merijo vključenost odraslih v vse oblike vseživljenjskega učenja v obdobju enega leta pred snemanjem. Zaradi daljšega obdobja je tudi vrednost kazalca ustrezno višja in se giblje okrog 40%.

Delež odraslih 25-64, vključenih v vseživljenjsko učenje, se bo iz 36% v letu 2011, dvignil na 45% v letu 2020.

ReNPIO je v nadaljevanju razdeljena na **tri prednostna področja**. Pri vsakem od teh so opredeljeni kazalniki in določene ciljne vrednosti, ki naj bi jih dosegli do leta 2020.

1. Prednostno področje: SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

V okviru splošnega izobraževanja dokument vpeljuje nov kazalnik, ki meri vključenost odraslih samo v tiste organizirane oblike izobraževanja, ki niso zakonsko opredeljene kot obvezne v okvirih delovnih procesov (n.pr. varnost pri delu, higienski minimum ipd.) in ki niso avtošole. Gre torej za tiste programe, ki omogočajo odraslemu udeležencu dvigovanje ravni njegovih temeljnih zmožnosti in skrb za kakovost življenja (osebnostni razvoj, kultura).

Delež odraslih v starosti od 25 do 64 let, vključenih v splošno izobraževanje, se bo s 5 % v letu 2011 povečal na 8 % v letu 2020.

⁷ Kazalec je izračunan na podlagi Ankete o delovni sili (ADS), ki meri vključenost v obdobju štirih tednov pred snemanjem. V enem letu se izvedejo štiri snemanja na istem vzorcu, kazalec pa izračuna povprečje vseh štirih snemanj.

⁸ Žal je ta vrednost v letu 2013 padla na 13,8%, kot smo že omenili.

2. Prednostno področje: IZOBRAŽEVANJE ZA DVIG IZOBRAZBENE RAVNI

Na področju formalnega izobraževanja se ReNPIO omejuje na neterciarno izobraževanje, saj so višje, visoko in univerzitetno izobraževanje predmet drugega nacionalnega programa.⁹

Dokument najprej opredeli ciljno vrednost deleža odraslih z nedokončano osnovno šolo:

Delež prebivalstva, starejšega od 15 let, z nedokončano osnovno šolo, se bo s 4,4 % v letu 2011 zmanjšal na 2,2 % v letu 2020 oziroma prepolovil.

V zvezi s tem kazalcem dokument vpeljuje možnosti priznavanja osnovnošolske izobrazbe tudi z doseganjem standardov znanja na ravni osnovne šole preko priznavanja temeljnih zmožnosti in ne zgolj z uspešnim dokončanjem javnoveljavnega programa Osnovna šola za odrasle.

Na ravni srednje šole dokument posveča posebno pozornost višanju deleža odraslih z dokončano štiriletno srednjo šolo, t.j. srednjo strokovno izobrazbo.

Delež odraslih, starih od 25 do 64 let, z dokončano srednjo strokovno izobrazbo, se bo s 57 % v letu 2011 povečal na 63 % v letu 2020.

Pomembna novost, ki jo na tem področju vpeljuje ReNPIO, je možnost sofinanciranja srednješolskega izobraževanja z javnimi sredstvi za vse odrasle, mlajše od 55 let¹⁰.

3. Prednostno področje: USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE ZA POTREBE DELA

Na področju usposabljanja in izobraževanja za potrebe dela, ReNPIO opredeli en kazalnik, s ciljno vrednostjo:

Polovica brezposelnih se bo v obdobju veljavnosti ReNPIO 2013–2020 skladno z aktivno politiko zaposlovanja (APZ) vključila v programe za povečevanje zaposlitvenih zmožnosti.

Pri vseh prednostnih področjih ReNPIO vsebuje tudi podrobne tabele o dinamiki vključevanj odraslih v izobraževalne programe na posameznih stopnjah po posameznih letih do zaključka v letu 2020, ki bodo omogočili doseganje zastavljenih ciljev, in dinamiko zagotovljenih finančnih sredstev, ki jih bodo prispevala posamezna ministrstva. Žal so finančni okvirji precej omejujoči, saj ne predvidevajo nikakršne dinamike rasti v prihodnjih letih.

4. DEJAVNOSTI, POTREBNE ZA IZVAJANJE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Poleg prednostni področij, je pomemben del ReNPIO tudi opredelitev okolja in možnosti za delovanje podpornih dejavnosti, ki pripomorejo k večjemu vključevanju odraslih v izobraževanje. Na tem področju je zelo pomembna novost, ki jo vpeljuje nova ReNPIO opredelitev *javne mreže* programov in dejavnosti, namenjenih odraslim, ki bo stabilno financirana iz javnih sredstev. Gre za razširitev ponudbe svetovalne dejavnosti, karijerne orientacije, vodenja in usmerjanja samostojnega učenja, ugotavljanja in potrjevanja znanj in veščin, pridobljenih izven formalnega izobraževanja in programov za pridobivanje temeljnih

⁹ Resolucija o nacionalnem programu razvoja visokega šolstva 2011-2020 (UL RS, 41/2011)

¹⁰ »Za zaposlene osebe, ki to pravico izkoriščajo prvič kot odrasli udeleženci, in za brezposelne ob vsaki obliki brezposelnosti, ko gre za reševanje poklicnega/izobrazbenega strukturnega neskladja.«(ReNPIO).

zmožnosti, ki bo omogočala pripadnikom ranljivih skupin, da se bodo lažje vključevali v izobraževalne procese.

ReNPIO pozornost namenja tudi usposabljanju strokovnih delavcev, ki so vključeni v izobraževalno, svetovalno, mentorsko in tem podobno delo z odraslimi, zagotavljanju kakovosti izobraževalnih programov in promociji vseživljenjskega učenja.

Kontaktna oseba za področje: Peter Beltram, peter.beltram@acs.si

Informacijo pripravila: Peter Beltram, peter.beltram@acs.si

Viri:

- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO 2013-2020), UL RS, 90/13, str. 57, <http://www.uradni-list.si/pdf/2013/Ur/u2013090.pdf#!u2013090-pdf>
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO 2004-2010), UL RS, 70/04

